

Undervisningsplan for samfundsfag

Formålet med undervisningen

Eleverne skal i faget samfundsfag opnå viden og færdigheder, så de kan tage reflekteret stilling til samfundet og dets udvikling. Eleverne skal opnå kompetencer til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Eleverne skal opnå forudsætninger for udvikling af kritisk tænkning og et værdigrundlag, så de kan deltage kvalificeret og engageret i samfundet. Eleverne skal opnå forståelse af, hvordan mennesker både påvirkes af og kan påvirke samfundet, og de skal kunne forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv. Eleverne skal forholde sig til demokratiske grundværdier og spilleregler med henblik på deres egen deltagelse i samfundet.

Den skemalagte samfundsfagsundervisning begynder i 9. klasse, men emnerne vil være påbegyndt fra 6. klasses trin i tværfagligt arbejde tidligere eller færdiggjort i forbindelse med at dagsaktuelle emner tages op til drøftelse.

Læreren vil, med sit kendskab til de opstillede mål, holde sig dem for øje og arbejde uformelt med dem, f.eks. ved at deltage i tilrettelagte forløb med sin klasse omkring indvandring og kultur i Danmark, eller helt uformelt.

Således vil EU, FN og NATO være taget op i historieundervisningen i 8. klasse i forbindelse med afslutningen på 2. verdenskrig. Dansk udenrigspolitik vil være belyst i forbindelse med nederlaget i 1864, den senere småstatsforståelse og det senere brud og den aktivistiske holdning, således trækkes udenrigspolitikken op i en linje til i dag, i 8. og 9. classes historieundervisning.

Ligeledes vil det økonomiske kredsløb, det danske arbejdsmarked og globaliseringens betydning være taget op i 8. klasse i forbindelse med arbejderbevægelsen, og i 9. klasse i forbindelse med klassisk markedsøkonomi med Adam Smith som udgangspunkt. Når der arbejdes med Adam Smith vil de grundlæggende begreber i markedsøkonomien blive trukket frem og diskuteret helt principielt. Muligheden for at regulere markedsøkonomien er et centralt tema når der i historie arbejdes med John Stuart Mill og socialliberalismen.

Når der er valg til kommuner og regioner, tages valget op på klasses trinene 8. og 9. klasse og forholdet mellem de tre beslutningsniveauer diskuteres.

Den privatøkonomiske undervisning er naturlige emner som tages op i klassen når eleverne begynder selv at skulle træffe valg for deres forbrugsmønstre, forbrugerrettigheder og rolle som forbruger, ikke som et skemalagt mål, men som et mål der skal være opfyldt på 9. klasses trin. I matematik tages gæld og rente op til forståelse og samtale.

Fagets kompetenceområder og slutmål

Kompetenceområder	Slutmål
Politik (P)	<p>Eleven kan tage stilling til politiske problemstillinger lokalt og global og kunne komme med forslag til handlinger.</p> <p>Og færdigheds- og vidensmål indenfor: Demokrati, det politiske system, retsstaten og rettigheder, politiske partier, medier og politik, EU og DK, international politik</p>
Økonomi (Ø)	<p>Eleven kan tage stilling til enkle økonomiske problemstillinger og kunne handle i forhold til egen økonomi og samfundsøkonomien.</p> <p>Og færdigheds- og vidensmål indenfor: Privatøkonomi og forbrugeradfærd, velfærdsstater, samfundsøkonomiske sammenhænge, markedsøkonomi og blandingsøkonomi, økonomisk vækst og bæredygtighed.</p>
Sociale og kulturelle forhold (SK)	<p>Eleven kan tage stilling til sociale og kulturelle sammenhænge og problemstillinger.</p> <p>Og færdigheds- og vidensmål indenfor: Socialisering, kultur, social differentiering.</p>
Samfundsfaglige metoder (SM)	<p>Eleven kan anvende samfundsfaglige metoder og færdigheds- og vidensmål indenfor: Undersøgelsesmetoder, formidling, sprog og skriftssprog, informationssøgning, statistik.</p>

Fagets udvikling		
Indhold og fokus Klassetrin: 9.klasse	Kompetence-områder	Delmål
<p>9.klasse</p> <p>Samfundsfagsundervisningen i 9. klasse hænger nøje sammen med dette klassetrins historieundervisning, hvorfor undervisningen er tilrettelagt med en stor tværfaglighed. Således er diskussionen af demokratiopfattelse en del af historieundervisningen ligeledes diskussionen om hvordan man kan deltage i et demokrati.</p> <p>Ud fra de klassiske politiske ideologier fra historieundervisningen, arbejdes der i samfundsfag med at genkende tankegangen i nutidige dagsaktuelle udtalelser fra politikerne.</p> <p>Derfra diskuteres den nutidige parlamentariske situation og ud fra partiernes holdninger til fordelingspolitikken placeres de i et kontinuum. Efterfølgende undersøges de værdipolitiske holdninger i partierne og de placeres i forhold til hinanden ud fra de to politikområder i et koordinatsystem.</p>	<p>Politik (P)</p>	<p><i>Politik: Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identificere demokratiformer og andre styreformer og har viden om de to. - diskutere demokratiopfattelser og egne muligheder for at deltage i demokratier. Eleven har viden om demokratiopfattelser. - forklare de politiske beslutningsprocesser i Danmark og forholdet mellem stat, region og kommune og have viden om det politiske system og beslutningsprocesser. - diskuterer sammenhænge mellem demokrati og retsstat og have viden om demokrati og retsstat. - identificere ideologisk indhold i politiske udsagn og beslutninger. Eleven har viden om politiske ideologier og grundholdninger. - analysere den aktuelle parlamentariske situation og partiernes indbyrdes placering. Eleven har opnået viden om politiske partier, deres grundholdninger og mærkesager. <p><i>Medier: Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - begynde at redegøre for mediernes betydning, både for egen mulighed for deltagelse i demokratier og hvordan aktører bruger medierne til at påvirke den politiske dagsorden og beslutninger. Arbejdet fortsætter i på 10.klassetrin, hvor emnet færdiggøres.

<p>For at forstå det politiske arbejde tages der eventuelt på besøg i Folketinget på Christiansborg. Ud fra dette besøg tager vi forholdet mellem demokrati og lovgivning op, og betydningen af lovgivningen, men det er også blevet behandlet i historieundervisningen, hvor vi arbejdede med lovgivnings betydning for en stærk demokratiudvikling. Ligesom der arbejdes med medier som platform for den fælles samfundsdebat, men også med et fokus på, hvem der kommer til orde i debatter.</p> <p>I forbindelse med arbejdet med det danske demokrati forholder vi os til den velfærdsstat som politikkerne forvalter og vi sammenligner vores egen model med den centraleuro-pæiske og den amerikanske. Her inddrages de udfordringer den danske velfærdsstat blandt andet står overfor at skulle løse og her kan EU inddrages men ellers globaliseringens betydning. Et fokus kan i den forbindelse være hvordan det påvirker elevernes liv.</p> <p>I gennem hele forløbet arbejdes der på at opbygge en forståelse og en brug af fagets begreber både mundtligt men også i de selvstændige skriftlige tekster som eleverne bliver stillet overfor at skulle formulere.</p>	<p>Økonomi (Ø)</p> <p>Sociale og kulturelle forhold (SK)</p>	<p>Internationale organisationer og udenrigspolitik: <i>Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - begynde at forstå EU som projekt, hvilke tanker ligger bagved samt hvilken betydning dette fællesskab har for Danmark. - opnå viden om nogle af de internationale organisationer som Danmark deltager i og deres rolle for konflikt og samarbejde i verden. - have en begyndende viden om mål og midler i dansk udenrigspolitik. <p><i>Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - diskutere egen rolle som forbruger og have viden om forbrugeradfærd, forbrugerroller og forbrugerrettigheder. - beskrive privatøkonomiske problemstillinger og valgmuligheder samt have opnået viden om privatøkonomiske begreber. - forklare opbygningen af velfærdsstater på baggrund af velfærdsprincipper og have fået viden om typer af velfærdsstater. - redegøre for grundlæggende sammenhænge i det økonomiske kredsløb og have opnået viden om disse sammenhænge. - begynde at forstå betydningen af økonomisk globalisering for det danske arbejdsmarked. - bruge begreberne udbud og efterspørgsel og kunne beskrive, hvordan markeder fungerer samt have viden om centrale principper i markedsøkonomien. - diskutere regulering af markedskræfterne og have viden om markedsøkonomi og blandingsøkonomi. <p><i>Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - have forståelse af sociale grupper og fællesskabers rolle i socialiseringen og identitetsdannelse. - have viden om socialisering og identitetsdannelse.
--	--	---

<p>Her trænes kompetencerne: P, Ø, SK, SM.</p>	<p>Samfundsfaglige metoder (SM)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - diskutere kulturers betydning for individer og grupper. - beskrive sociale uligheder i Danmark og i verden med begreber og data. <p><i>Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger. - formidle resultater af en gennemført undersøgelse. - udtrykke sig sprogligt nuanceret om samfundsfaglige problemstillinger, samt målrettet kunne skrive samfundsfaglige tekster. - opnå viden om fagord og begreber. - finde relevante kilder også digitalt. - tolke enkel statistik og opnå viden om typer af statistisk formidling.
--	--	---